

„Onkologia dla stomatologów”

red. Arkadiusz Jeziorski

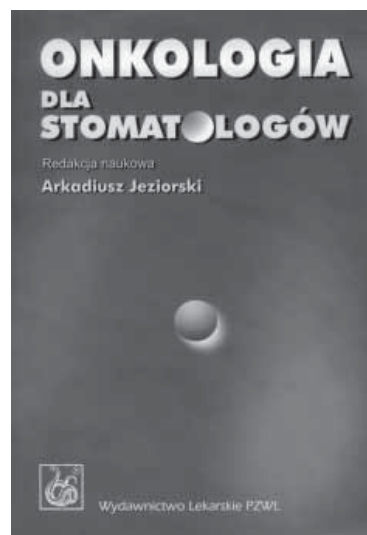
Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2006, stron 240
ISBN 83-200-3277-6

W ostatnim czasie ukazała się nowa – wartościowa i potrzebna – monografia w dziedzinie onkologii. Jest to podręcznik przeznaczony dla stomatologów. Zespół autorów (z jednym wyjątkiem) to pracownicy Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Jak pisze w przedmowie Redaktor monografii, prof. Arkadiusz Jeziorski: „Stomatolog jest lekarzem często odwiedzanym – przychodzą do niego nawet ci, którzy unikają kontaktów z lekarzami innych specjalności”. A zatem powstaje wyjątkowa okazja dla stwierdzenia w wielu przypadkach wczesnych objawów choroby – przede wszystkim w obszarze, z którym ma do czynienia stomatolog – czyli w obrębie głowy i szyi. Jest to możliwe pod warunkiem, że stomatolog dysponuje odpowiednią wiedzą, a zarazem – czujnością. Taką wiedzę zapewnić ma omawiany podręcznik. Autorzy adresują go zarówno do studentów stomatologii, jak i absolwentów już pracujących na „pierwszej linii frontu”, nierzadko w ośrodkach odległych od centrów akademickich. Warto przypomnieć, że w obszarze głowy i szyi obserwujemy w Polsce ok. 6 tysięcy nowych zachorowań na raka rocznie, a więc ranga problemu jest niewątpliwie wysoka.

Onkologia nie jest dziedziną wiodącą w *curriculum* studiów stomatologicznych, dlatego też podręcznik rozpoczyna się od zagadnień o charakterze ogólnym – przedstawienia wiadomości o powstawaniu i rozwoju nowotworów, oraz opisanie najczęstszych nowotworów w różnych lokalizacjach narządowych.

Część szczegółowa zawiera obszerną wiedzę o wybranych nowotworach obszaru głowy i szyi. W osobnych rozdziałach przedstawiono nowotwory jamy ustnej i gardła środkowego, guzy zębopochodne, inne nowotwory szczęki i żuchwy, oraz nowotwory skóry, szyi, gruczołów ślinowych, oka i jego przydatków. Monografię zamykają rozdziały o objawach neurologicznych, o radio-

terapii i leczeniu systemowym. Zamieszczono też wykaz literatury uzupełniającej i skorowidz.

Omawiana książka wypełnia niewątpliwą lukę w polskim piśmiennictwie medycznym. Dostarcza środowisku stomatologów dużego zasobu potrzebnej, nowoczesnej i zwięzłej podanej wiedzy. A warto pamiętać, że jest to w Polsce środowisko bardzo liczne, mogące odegrać istotną rolę we wczesnym rozpoznawaniu nowotworów obszaru głowy i szyi.

Monografia wydana pod redakcją prof. Arkadiusza Jeziorskiego niewątpliwie przyczyni się do spełnienia tej roli.

Prof. dr hab. med. Edward Towpik

Redakcja Naukowa

Centrum Onkologii – Instytut im. Marii Skłodowskiej-Curie
w Warszawie

„Stany terminalne a prawo pacjenta do prawdy”

Aleksandra Pawlik

Kraków: Wyższa Szkoła Filozoficzno-Pedagogiczna - Wydawnictwo WAM; 2006, stron 140
ISBN 83-89631-07-5 i 83-7318-703-0

Autorka ukończyła studia filozoficzne, medyczne i doktoranckie, stając się doktorem nauk humanistycznych. Wiele osobistych doświadczeń dała też autorce praca w charakterze internisty szpitala rejonowego i lekarza pierwszego kontaktu. Studia i praca umożliwiły jej wyjątkowe spojrzenie ze skojarzonego podejścia – filozoficznego, medycznego i religijnego – na prawa pacjentów „terminalnych” do prawdy. Zagadnienie przekazywania prawdy każdemu, a co dopiero ciężko choremu, jest jednym z najtrudniejszych zadań lekarza, co wielokrotnie przeżywałam w blisko 50-letniej działalności lekarskiej wśród najciężej i często beznadziejnie chorych.

Książkę otwiera przedmowa ks. prof. Tadeusza Ślipko SJ, wybitnego krakowskiego filozofa i etyka. Podnosi on, że praca przeciwstawia zorientowaną relatywistycznie i materialistycznie etykę medyczną etyce chrześcijańskiej. W swym wstępie autorka przywołuje różne próby rozwiązania problemu z literatury medycznej, prawniczej, filozoficznej i teologicznej (wskazówki, prawa, kodeksy) oraz opinie sięgające od podawania najgorszej prawdy do jej zatajenia.

Rozdział I „Narodziny problemu” ma trzy podrozdziały. Dwa przedstawiają rozwój problemów deontologicznych wraz z rozwojem medycyny – od prehistorii, czasów magii i pierwotnych wierzeń poprzez starożytność do współczesności. Trzeci omawia zalecenia informowania pacjenta z polskich dokumentów deontologicznych (dawnych oraz obecnych), wskazując na ważną w tej dziedzinie rolę lekarskich towarzystw i wybitnych lekarzy.

Bardzo ciekawy drugi rozdział o informowaniu chorych w praktyce lekarskiej omawia wybrane sytuacje (i przykłady) dotyczące informowania o rokowaniu, terapii lub interwencji diagnostycznej, które niosą ryzyko lub mają charakter *ultimum refugium*. Z opinii współczesnego piśmiennictwa autorka omawia osobno sądy lekarzy, prawników (czemu nie chorych!), charakteryzuje ustawodawstwo USA, Polski i zachodnich przodujących krajów, opisując ich prawne i deontologiczne przepisy.

W rozdziale trzecim, o informowaniu chorych w ujęciu współczesnych filozofów, autorka przedstawia wybrane koncepcje uniwersalnej etyki medycznej w następującej kolejności: metoda etyki – etyka medyczna, zasada szacunku dla autonomii człowieka, informowanie chorych a szacunek dla prawdomówności, paternalizm a szacunek dla autonomii, a ponadto przywołuje myśli innych autorów.

Czwarty rozdział o antropologiczno-etycznych założeniach etyki lekarskiej kolejno traktuje o przesłankach antropologicznych, założeniach aksjologiczno-deontolo-

gicznych (uwzględniając te obiektywne podstawy wartości moralnych, prawo moralne i pozytywne, sumienie), o elementach filozofii mowy i jej podstawach etycznych. Tu przywołuje wielopostaciowość i zadania mowy, wartość prawdomówności i moralne zło kłamstwa oraz ograniczoność aksjologicznego zakresu prawdomówności.

Rozdział piąty „Etyka informowania pacjenta” zajmuje się strukturą relacji lekarz-pacjent, ogólnymi zasadami etyki informowania, granicznymi sytuacjami informowania oraz informowaniem pacjentów a sumieniem lekarza.

Po krótkim zakończeniu następuje 8 stron świetnie wybranego, głównie polskojęzycznego piśmiennictwa, w tekście znajdujemy liczne przypisy. Bardzo dobry papier, wyraźna i zróżnicowana (cytaty, przypisy, tytuły i podtytuły) czcionka, ułatwiają lekturę i poznanie treści. Trójbarwna estetyczna, półtwarda i lakierowana okładka zdobi publikację, a ostatnia strona okładki podaje dane autorki i fragment przedmowy ks. T. Ślipko.

Książkę winni przeczytać wszyscy studenci i absolwenci studiów, których tematem jest człowiek, zwłaszcza chory i jego bliscy – a więc medycyny, pielęgniarstwa i rehabilitacji, filozofii i etyki, psychologii, teologii i duszpasterstwa (kapelani), prawa oraz personel zajmujący się hospicjami i domami starców.

Prof. dr hab. med. Henryk Gaertner
Kraków